

Remonstrantse Gemeente Rotterdam

Kerkdienst 17 januari 2021

Voorganger: dr. Koen Holtzapffel

Organist: Jos van der Kooy

Alt: Nicky Bouwers

Lezing: Deuteronomium 30: 11-14

¹¹De geboden die ik u heden geef, zijn niet te zwaar voor u en zij liggen niet buiten uw bereik. ¹²Ze zijn niet in de hemel en ge hoeft niet te zeggen: `Wie zal naar de hemel opvaren om ze voor ons te halen en ze ons te laten horen, zodat wij ze kunnen volbrengen?' ¹³Ze zijn niet overzee en ge hoeft niet te zeggen: `Wie zal de zee over varen om ze voor ons te halen en ze ons te laten horen, zodat wij ze kunnen volbrengen?' ¹⁴Neen, het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart. Gij kunt het dus volbrengen.

Preek: Je keek te ver. Wat je zoekt is hier! Over perspectief.

Begin september, toen we nog met 100 mensen een kerkdienst mochten houden, wat lijkt dat lang geleden, toen hadden we een uitgestelde belijdenisdienst waarin drie mensen in de kring van de gemeente in een zelfgeschreven belijdenis uitspraken wat en waarom zij dat geloofden. Van een van diegenen die belijdenis deden ontving ik als dank voor deze bijzondere dag een boekje van de dichteres en journaliste Marjoleine de Vos. Het boekje heeft de intrigerende titel: Je keek te ver. Een wandeling

De schrijfster wandelt in haar geschrift door het oude cultuurlandschap van het Noord Oost Groningerland en overpeinst tijdens het wandelen van alles en nog wat: het leven, het verglijden van de tijd, maar ook de manier waarop je kijkt als je omgeven bent door de natuur.

Zie je echt wat er om je heen gebeurt, geef je aandacht aan wat je voor de voeten komt of ben je eigenlijk met je gedachten al elders, vertoef je in het verleden of ben je op de toekomst gericht. Kijk je te ver?

Het boekje begint met een gedicht met als titel Ruimtevrees. Ik lees het u voor:

*Achter weilanden weiden, daar weer achter
dijken, zee en Zweden. Waar zou je heen?
De blik verliest je met zichzelf in ruimte
waar aankomst ver en ver te zoeken is.
Niet voor de woerd die plotseling en onbedaarlijk
groen het zonlicht en je oog in zwemt.
Kijk bij je voet, maant hij, waar speenkruid
bloeit, de lucht gespiegeld blauw is in het diep.
Voel warmte op je neus, zie 't vroege blad
van vlier. Je keek te ver. Dat wat je zoekt is hier.*

Je keek te ver. Dat wat je zoekt is hier. Het gedicht bevat een duidelijke boodschap die mooi aansluit bij een hedendaags levensgevoel dat ik zelf wel eens het hier-en-nu-geloof heb genoemd: niet te ver vooruit of achterom kijken, maar in het hier en nu leven.

Met je gedachten, je handen en je voeten. Moeilijk genoeg, er zijn ook allerlei mindfulness achtige oefeningen om dat voor elkaar te krijgen. En de gedachte erachter is: als je niet in het hier en nu leeft ontgaat je veel. Die prachtige natuur van Noord Oost Groningen, maar ook die bijzondere ontmoeting of dat prachtige verhaal. Alles wat echte aandacht krijgt wordt betekenisvol. Wie te ver kijkt vindt niet wat hij zoekt.

Het is denk ik ook een goed advies in coronatijd. Of we dat nu leuk vinden of niet, of het ons makkelijk afgaat of niet, we moeten nu maar niet te ver in de toekomst kijken. Een beetje bij de dag leven en niet te veel piekeren over de dag van morgen. Hoe het verder gaat met de verspreiding van het virus, wanneer de lockdown is afgelopen, wanneer je gevaccineerd gaat worden. Er is toch niemand die het precies kan vertellen, zelfs de minister niet. En zegt ook de Bergrede niet: Maak je maar geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last.

Maar met dat al kruipt het bloed waar het niet gaan kan. Hoe vaak is in coronatijd niet aan het kabinet gevraagd om toch iets van een perspectief te schilderen, een lichtje aan het eind van de tunnel. Hoe lastig dat ook is. Heel begrijpelijk, want je zult maar ondernemer zijn en je handel weg zien vallen. Logisch dat je je dan zorgen over de toekomst maakt. Er zijn er velen die zich zorgen maken. En terwijl de Bijbel aan de ene kant het hier en nu benadrukt wordt aan de andere kant ook een lange termijn perspectief geschetst. Zowel in het Oude- als in het Nieuwe-Testament. Het is het perspectief van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, van een koninkrijk van vrede en gerechtigheid, een nieuw Jeruzalem. Het mooie is dat de Bijbel dat toekomstperspectief met het hier en nu verbindt.

Die nieuwe hemel en die nieuwe aarde, dat koninkrijk, ze zijn er nu nog niet, niet in hun volle glorie. Maar toch is er hier en nu al iets van te zien, als je goed om je heen kijkt, en ook zelf kun je er in alle bescheidenheid hier en nu een bijdrage aan leveren. Kijk dus niet alleen ver in de toekomst maar kijk ook dichtbij goed om je heen.

Op het eerste gehoor gaat het in de gelezen tekst uit Deuteronomium 30 ook over dat punt van ver weg en dichtbij. Alleen, nu spitst het zich toe op de geboden die God aan ons mensen gegeven heeft. De bevrijdende woorden die zijn samen gevat in het ene grote gebod: Heb God lief met heel je hart en verstand en je naaste als jezelf. Ook bij zulke van Godswege geschonken leefregels bestaat kennelijk het gevaar dat we ze te ver van ons vandaan plaatsen, te veel buiten ons zelf houden. Zoals het gezongen lied (Liedboek 316) het zo poëtisch verwoordt: die geboden hoef je niet ver buiten je te zoeken, die zijn in je binnenste, in je hart, gelegd.

Het gebod, het woord dat u ten leven riep, is niet te hoog, is niet te diep. Het roept u dag aan dag bij name. Het is niet aan de overzij. Wat zegt gij dan: wie zal voor mij de wijde oceaan bevaren, wie brengt van d'overkant der zee de schat der diepe wijsheid mee, die 's levens raadsel kan verklaren? En nee, het is ook in de hemel niet, hoe vaak gij ook naar boven ziet en droomt van bovenaardse streken. Het woord van liefde, vrede en recht is in uw eigen mond gelegd, is in uw eigen hart geschreven. Vlak vóór u ligt de weg ten leven.

Het is bijna een variant op dat Je keek te ver, dat wat je zoekt is hier. Het is als een schat die aan je voeten is gelegd, in je hart geschreven. Enerzijds is dat heel troostrijk. Die geboden die God ons heeft meegegeven voor onderweg zijn ons niet vreemd of onbekend. We hoeven er helemaal niet zoveel moeite voor te doen, we hoeven ze niet van ver te halen, we kennen ze. Maar, dan moeten we ze ook in praktijk brengen. Dan moeten we geen uitvluchten zoeken om ons er toch maar niet aan te houden. Ja, maar die geboden zijn veel te moeilijk voor ons, die komen heel ergens anders vandaan. Nee, het bevrijdende woord, het gebod ten leven is vlakbij. Het woord van liefde, vrede en recht is in uw eigen mond gelegd. Dichterbij kan niet.

We kunnen ons dus aan die bevrijdende woorden houden, dan moeten we het ook. En als we dat doen, dan wordt van dat lange termijn perspectief van Gods koninkrijk hier en nu al iets zichtbaar. Ook in coronatijd.

Kijk dus niet te ver, de schat die je zoekt is heel dichtbij. Die boodschap zit tot slot ook verstopt in de mooie chassidische vertelling waarmee ik eindig. Over rabbi Eizik uit Krakau en het hoofd van de militaire wacht in Praag.

Rabbi Eizik uit Krakau kreeg in een droom de opdracht naar Praag te reizen. Onder de brug naar het paleis van de koning moest hij naar een schat zoeken. Na de droom een tweede en derde keer gedroomd te hebben ging hij naar Praag. Daar aangekomen zag hij dat de brug dag en nacht bewaakt werd door militairen. Na een tijd vroeg het hoofd van de militaire wacht rabbi Eizik wat hij daar toch zocht. Na het verhaal barstte het hoofd in lachen uit. Je bent helemaal hierheen gekomen vanwege een droom? Luister, ik had ook een droom. Dat ik naar Krakau moest, naar het huis van zekere rabbi Eizik. Onder de kachel zou ik naar een schat moeten graven...

Nadat Eizik dat gehoord had keerde hij terug naar Krakau. Daar groef hij de schat op die onder de kachel van zijn eigen huis begraven lag.

'Laat dit verhaal tot je doordringen', besloot Rabbi Boenam, 'en hou de bedoeling vast: Er bestaat iets wat je nergens kunt vinden, zelfs niet bij de tsaddiek. En toch is er een plaats waar je het vinden kunt.'

(‘De Schat’, 107 uit: Een vleugje paradijs. Chassidische vertellingen)

Amen